

MÚSICA

La guitarra. Dos segles d'història

Bernardo Garcia - Huidobro (guitarrista)

Traducció Montse Carbó
Joventuts Musicals de Sabadell

La guitarra, l'instrument espanyol amb més difusió, constitueix un exemple característic d'instrument europeu, atès que prové d'altres instruments similars d'orient i occident. En la seva història hi ha hagut moments de glòria i d'oblit, en què ha estat pràcticament relegada a la música popular.

A final del segle XVIII i principis del XIX, durant el període romàntic, va començar un lent ressorgiment de la mà d'artistes com l'italià Mauro Giuliani i el català Ferran Sors.

Actualment, la guitarra gaudeix d'una importància inqüestionable com a instrument de concert, mercès a un gran nombre de compositors que, des de fa aproximadament dos segles, l'han anat situant en el lloc d'honor que, indubtablement, es mereix.

A través d'aquestes pàgines, i en quatre entregues, donarem un cop d'ull a la trajectòria històrica d'aquest instrument, des de finals del XVIII fins al XX.

UNTE I EGTE
GALERIA D'ART

Pedregar, 10
Telèfon 93 726 51 22
08202 SABADELL

FONTSERE

ARTICLES PELL I VIATGE

Sant Quirze, 38
Tel. 93 725 85 41
SABADELL

MODA EN PELL I PELLETERIA

llorenç caballé

Escola Industrial, 22 pis • Tel. 93 725 75 59 • SABADELL

EL CLASSICISME I EL ROMANTICISME

Si haguéssim de fer una valoració del caràcter de la cultura espanyola d'aquest període (final del segle XVIII i segle XIX), el tret més distintiu seria la manca d'originalitat. Seran els corrents que arribaran d'Europa els que prendran carta de naturalesa, tot i que a vegades adoptin matisos peculiars, provocats per la polarització de dues línies contraposades: al sentit de la tradició, s'hi oposarà el del progrés, sense arribar a un punt de trobada.

En el procés d'evolució, s'assenyala una imperceptible línia divisòria durant els anys centrals del segle XIX, atès que a partir d'aquests anys el panorama s'enriqueix com a conseqüència de la lògica evolució social i mental marcada pel liberalisme que s'anirà imposant paulatinament a Espanya, malgrat que els períodes d'avenç són seguits per altres de retrocès ben clar.

Si bé no podem qualificar de brillant el panorama musical espanyol de la primera meitat del segle XIX, tampoc es trobava en una situació tan lamentable com a vegades s'ha volgut veure. El gust neoclàssic s'allargà fins a les primeres dècades del segle, a través de la música de capella i la de cambra, ambdues amb gran tradició, tot i que llur evolució fou diferent. Pel que fa a la primera, entrà en crisi a causa de les desamortitzacions dels béns de l'Església; en canvi, la de cambra tingué una revitalització força important mercès a les institucions culturals que van proliferar a partir dels anys trenta.

Fou precisament en aquest moment que destacà de manera notable la figura de Ferran Sorts (Barcelona 1778-París 1839, també conegut com Ferran Sors o Sor), compositor i guitarrista que gaudí de reconeixement i fama, però també de desgràcia i misèria. La seva formació musical es va iniciar als dotze anys a l'Escolania de Montserrat; d'aquest període, en tenim testimoni escrit, gràcies a les memòries que va escriure el mateix Sors, en les quals explica com era la vida musical en aquell moment. Durant la guerra de la Independència (1808), Sors es va oposar a la invasió francesa i va compondre peces i himnes de caràcter patriòtic, com la sonata op. 22 en Do major, dedicada a Manuel Godoy, Príncep de la Pau. Tot i així, el 1810 acceptà la monarquia de Josep I Bonapart i fins i tot s'integrà en el seu aparell administratiu, motiu pel qual el 1818 va haver d'exiliar-se a París. Tingué molt d'èxit com a guitarrista i compositor, tant a França com a Anglaterra, país on va triomfar com a compositor d'òperes i ballets, així com a Rússia, on va estrenar el ballet *Hercule et Omphale* el 1826, per tal de commemorar la coronació del tsar Nicolau I. Instal·lat definitivament a París, aquest mateix any es consagrarà plenament a les activitats musicals, en les facetes de compositor, concertista i docent, destacant pel seu cèlebre *Méthode pour la guitare*, de 1830, que actualment encara és una peça clau en l'ensenyament d'aquest instrument. Com a compositor, va crear una gran quantitat d'estudis, cançons, quartets per a corda i peces per a piano. A nivell personal, els seus últims anys van ser terribles, a causa de la mort de la seva filla Júlia, i del càncer que va patir.

L'arribada tardana del Romanticisme a Espanya no va ser un obstacle perquè ben aviat aquest corrent monopolitzés el panorama musical. Les vetllades musicals i les representacions teatrals en què la música ocupava un lloc important van servir de punt de trobada per a una societat que experimentava una evolució cap a l'aburguesament, que s'anava imposant al caliu del liberalisme polític i econòmic.

Aquest és el cas de Francesc Tàrraga (Villarreal, Castelló, 1852-Barcelona 1909), compositor, guitarrista i pedagog, que destacà per ser el creador d'un mètode per a l'aprenentatge de la guitarra, base de l'escola guitarrística espanyola moderna, i que va ennoblir aquest instrument amb el descobriment de recursos nous i efectes insospitats fins a aquell moment, situant-lo així, per pri-

mer cop, en un lloc digne dins dels repertoris de concert. Tàrraga es convertí en un concertista famós i oferí concerts a París i Londres. El 1885 s'instal·là a Barcelona i fins al 1903 es dedicà a donar concerts per tot l'estat, a més de transcriure composicions clàssiques per a guitarra, així com les seves pròpies composicions. El 1906 va patir una hemiplegia que li paralitzà el costat dret del cos; amb el temps, tenaçment, aconseguí moure la mà i el braç afectats i fins i tot oferí alguns concerts. La seva obra respon a una estètica espanyolista i "orientalista", pròpia de la sensibilitat postromàntica de caràcter nacionalista, com podem observar en la seva creació *Recuerdos de Alhambra*, en la qual la melodia, seguint el procediment guitarrístic del trèmol, es descompon en notes fugaces. A l'obra *Capricho Árabe* insisteix en l'estètica "orientalista" compromesa amb un nacionalisme bastant tòpic, tot i que cal reconèixer que es tracta d'un dels pocs compositors genuïnament guitarrístics que han existit, a més de saber extreure efectes i sonoritats noves de la guitarra, partint d'un profund coneixement del llenguatge d'aquest instrument. La seva influència en el segle XX ha estat immensa, a través de deixebles com Emili Pujol, Miquel Llovet i d'altres.

